הִלְכוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תקז תקח תקט

תקז דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּיוֹם טוֹב לַהֲכָנַת צָלִי. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]אֵין מְלַבְּנִים אֶת (פ) (א) הָאֲבָנִים לִצְלוֹת אוֹ לָאֳפוֹת עֲלֵיהֶם, (ב) מִפְּנֵי (ב) שֶׁמְּחַסְּמָן. (ג) וְאֵין שׁוֹבְרִין אֶת הַחֶרֶס וְאֵין חוֹתְכִין אֶת הַנְּיָר לִצְלוֹת עֲלֵיהֶם. [ב]וְאֵין פּוֹצְעִין (ד) אֶת (ג) הַקָּנֶה לַעֲשׂוֹתוֹ כְּמוֹ שַׁפּוּד לִצְלוֹת בּוֹ: **ב** [ג]פּוֹצְעִים אֱגוֹזִים (ה) בְּמַטְלִית, (ו) וְלֹא חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא (ז) תִּקָּרַע:

תקט כַּמָּה דִּינִים פְּרָטִיִּים לְהִלְכוֹת יוֹם טוֹב. וּבוֹ ז׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]שַׁפּוּד (פ) (שֶׁנִּרְצַץ), (ב) אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָכוֹל לְפָשְׁטוֹ בְּיָדוֹ, אֵין מְתַקְּנִין

בְּיוֹם טוֹב, אָסוּר. (מג) * [ד]וּמֻתָּר לְגַבֵּל (מ) אֲפָר לְסָתֹם בּוֹ פִּי הַתַּנּוּר:

ק טור בְּשֵׁם רַשׁ״י אֲהָא דְּאָמַר רָבִינָא וְקַטְמָא שָׁרֵי שָׁם.

א מִשְׁנָה בֵּיצָה ל״ג (ע״א) וּכְפֵרוּשׁ רַמְב״ם בְּפֶרֶק ג׳ (ה״א) אֲהָא דְּאִיתָא שָׁם בַּגְּמָרָא (לד.) וְאָמְרִי לָהּ לְחַסְּמָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם. **ב** כְּפֵרוּשׁ הָרַמְב״ם שָׁם (פ״ד ה״ח). **ג** בְּרַיְיתָא שָׁם.

א מֵימְרָא דִּשְׁמוּאֵל בֵּיצָה כ״ח (ע״ב) וּפֵרַשׁ רַשׁ״י נִרְצַץ שְׁנָעֲקָם וְכֵן פֵּרַשׁ הָרַמְב״ם בְּפֶרֶק ד׳ (שם).

בְּאֵר הֵיטֵב

(מ) **אֲפָר.** וְרַשׁ״ל (פ״ד סי׳ יד) מֵחְמִיר גַּם בְּאֲפָר לְגַבֵּל בְּמִים רַק לְהַנִּיחוֹ עָלָיו כָּךְ:

א (פ) **הָאֲבָנִים.** כֵּן הוּא הַגִּירְסָא בָּרַמְב״ם שֶׁלָּפָנֵינוּ (פ״ג ה״א). אֲבָל בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אין מלבנין) מַשְׁמַע שֶׁנִּסְתַּת הָרַמְב״ם הָרְעָפִים, וְכֵן הוּא בַּגְּמָרָא (לג.) וּבְכָל הַפּוֹסְקִים, אֲבָל אֲבָנִים מֵתָר לְלַבֵּן דְּלֹא שַׁיְיךְ בָּהֶן חִסּוּם: (ג) **שֶׁמְּחַסְּמָן.** פֵּרוּשׁ שֶׁבְּלִבּוּן זֶה הֵן מִתְחַזְּקִין וְהָוֵי לֵיהּ כְּמִתְקַן מָנָא, וַאֲפִלּוּ יְשָׁנִים אָסוּר שֶׁבְּכָל שָׁעָה הוּא מְחַזֵּק יוֹתֵר. עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) **הַקָּנֶה.** וְהוּא הַדִּין לָתַת קְרוּם שֶׁלּוֹ תַּחַת הַדַּג עַל הָאִסְכְּלָא. רַשׁ״י דַּף ל״ד (ע״א ד״ה אין מפצעין): **ב** (ד) **תִּקָּרַע.** דַּאֲפִלּוּ תִּקָּרַע לֹא אִכְפַּת לָן דְּאֵין זֶה קוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפֹּר:

א (פ) **שֶׁנִּרְצַץ.** פֵּרוּשׁ שֶׁנְּעֲקָם וְנִכְפַּף. מַחַט שֶׁנִּתְעַקְּמָה אֲפִלּוּ מְצַט אֵין לְפָשְׁטָהּ. סַפָּר הַזְּכָרוֹנוֹת (הל׳ שבת דין מכה בפטיש):

בַּאוּר הַלָּכָה

בְּסִימָן שכ״א בְּבֵאוּר הַלָּכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֵין מְגַבְּלִין שָׁהוֹכַחְנוּ דְּבֵין לְרַבִּי וּבֵין לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה יֵשׁ בָּזֶה מְשׁוּם לִישָׁה:

* **וּמֻתָּר לְגַבֵּל אֲפָר.** עַיֵּן בְּרָא״שׁ (שם) דְּרָצָה לוֹמַר דְּהַאי הֶתֵּירָא דְּגִבּוּל אֲפָר אְתֵיָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(מג) **וּמֻתָּר לְגַבֵּל אֲפָר.** לֹא מִבָּעְיָא לְמַאן דְּאָמַר (שבת יח.) שֶׁאֵין חַיָּבִין בְּשֶׁבֶת עַל גִּבּוּל אֲפָר מְשׁוּם דְּאֵין מִתְדַּבֵּק עַל יְדֵי הַגִּבּוּל בְּוַדַּאי שָׁרֵי, (סג) אֶלָּא אֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר בַּגְּמָרָא דִּבְדָבָר שֶׁאֵינוֹ בַּר גִּבּוּל כְּגוֹן בְּאֲפָר מִשָּׁעָה שֶׁנָּתַן בּוֹ מַיִם חַיָּב, מִכָּל מָקוֹם הָכָא מֵתָר, דְּהָא לְצָרְךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ הוּא. וּשְׁנֵי הַטְּעָמִים דִּלְעֵיל (ס״ק מא) לֹא שַׁיְיכִי גַּבֵּי אֲפָר, שֶׁהֲרֵי מֵעֲרֶב יוֹם טוֹב לֹא הָיָה אָפְשָׁר לוֹ לְגַבֵּל שֶׁאֲפָר אֵינוֹ מַחֲזִיק מַיִם וּמִתְיַבֵּשׁ, וְטַעַם שֵׁנִי דְּמִחֲזֵי כִּמְגַבֵּל לְבִנְיָן גַּם כֵּן לֹא שַׁיְיכִי בְּאֵפָר, שֶׁאֵין מְגַבְּלִין אֵפֶר לִבְנְיָן וְכַלֵּי עָלְמָא יָדְעֵי דִּלְצָרְךְ הַתַּנּוּר מֻכָן לָהּ. (סג) וּמִכָּל מָקוֹם אִם יֵשׁ לוֹ טִיט מְגֻבָּל אָסוּר לְגַבֵּל אֲפָר בְּיוֹם טוֹב. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ לְהַחְמִיר (סה) בְּגִבּוּל אֲפָר בְּיוֹם טוֹב, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ כֵּן (סה) מֵעִקַּר הַדִּין, מִכָּל מָקוֹם הַמַּחְמִיר (סו) תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה. וְכָל זֶה מֵירֵי בְּאֵפָר שֶׁהִסִּיקוּ מֵעֲרֶב יוֹם טוֹב דְּאֵינוֹ מְקָצָה, וּכְדִלְעֵיל סִימָן תצ״ח סָעִיף ט״ו:

א (א) **הָאֲבָנִים.** וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דְּנָסְחָא (פ) הָאֲמִתִּית הוּא הָרְעָפִים [וְהוּא לְבֵנִים שֶׁמְּכַסִּין בָּהֶם הַגַּג], אֲבָל אֲבָנִים מֻתָּר לְלַבֵּן, דְּלֹא שַׁיְיךְ בָּהֶן חִסּוּם: (ב) **מִפְּנֵי שֶׁמְּחַסְּמָן.** פֵּרוּשׁ שֶׁגִּלְבּוּן זֶה הֵם מִתְחַזְּקִים, וְהָוֵי לֵיהּ כְּמִתְקַן מָנָא. וּמִדְּלֹא חִלֵּק הַמְחַבֵּר בֵּין יְשָׁנִים לַחֲדָשִׁים, שְׁמַע מִנַּהּ דְּסִבְירָא לֵיהּ (ג) דַּאֲפִלּוּ בִּישָׁנִים אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמְּלַבְּנָן מִתְחַזְּקִים שֶׁפְּבִירָא לְהוּ דְּדַוְקָא בַּחֲדָשִׁים שֶׁצְּרִיכִין לְחַזּוּק אָסוּר אֲבָל לֹא בִּישָׁנִים: (ג) **וְאֵין שׁוֹבְרִין וְכוּ׳.** שֶׁכָּשֶׁצּוֹלִין דָּגִים עַל הָאִסְכְּלָא (ד) שׁוֹבְרִין חֶרֶס אוֹ חוֹתְכִין נְיָר וְשׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּמַיִם וְסוֹדָרָן עַל גַּבֵּי הָאִסְכְּלָא שֶׁלֹּא יִשָּׂרֵף הַדָּג, וּבְיוֹם טוֹב אָסוּר מִשּׁוּם תִּקּוּן מָנָא: (ד) **אֶת הַקָּנֶה לַעֲשׂוֹתוֹ וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין דְּאֵין פּוֹצְעִין אוֹתוֹ לְחַצְּאִין (ה) לְתוֹתוֹ תַּחַת הַדָּג עַל הָאִסְכְּלָא, דְּכָל מִידֵי דְּעָבִיד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הָוֵי תִּקּוּן כְּלִי: **ב** (ה) **בְּמַטְלִית.** וּמַכֶּה עַל הַמַּטְלִית, (ו) כְּדֵי לִשְׁבֹּר הָרִבְּה אֱגוֹזִים בְּבַת אַחַת [ר״ן (יט: ד״ה ת״ר אבל פוצעין)]: (ו) **וְלֹא חֲיִישִׁינַן שֶׁמָּא תִּקָּרַע.** דַּאֲפִלּוּ תִּקָּרַע לֹא אִכְפַּת לָן (ז) דְּאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא בְּקוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפֹּר, (פ) וְגַם הוּא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן:

הִנֵּה קֹדֶם שֶׁנַּתְחִיל לְבָאֵר זֶה הַסִּימָן אַקְדִּים הַקְדָּמָה קְצָרָה, וְהִנֵּא: דִּבְמַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ פְּלִיגִי בַּגְּמָרָא (כח:) רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן, דְּרַבָּנָן סָבְרֵי מִדִּכְתִיב (שמות יב טז) 'אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נָפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם', הוּא וְלֹא מַכְשִׁירִין. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְּזֶה קַאֵי רַק עַל מַכְשִׁירִין שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָן מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל אִם אִי אֶפְשָׁר שָׁרֵי כְּמוֹ אֹכֶל נֶפֶשׁ עַצְמוֹ, וּפְסְקוּ רֹב הַפּוֹסְקִים כְּרַבִּי יְהוּדָה. (פ) וְאַף עַל פִּי כֵן לַעֲשׂוֹת כְּלִי לְצָרְךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ גַּם רַבִּי יְהוּדָה מוֹדֶה דְּאָסוּר (ג), וְלֹא פְלִיגִי כִּי אִם בְּתִקּוּנֵי הַכְּלִי שֶׁהוּא לְצָרְךְ אֹכֶל נֶפֶשׁ, דִּלְרַבִּי יְהוּדָה שָׁרֵי אִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, כְּגוֹן שֶׁנִּתְקַלְקֵל בְּיוֹם טוֹב (ג) אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שְׁהוּת לְתַקְּנוֹ מִבְּעוֹד יוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן אִם לֹא יָדַע כְּלָל מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁנִּתְקַלְקֵל, אֲבָל אִם הָיָה לוֹ שְׁהוּת לְתַקְּנוֹ מִבְּעוֹד יוֹם (ז) אַף שֶׁשָּׁכַח אַחַר כָּךְ לְכֵלִי עָלְמָא אָסוּר מִן הַתּוֹרָה, דְּעַל זֶה קַאֵי הַמַּעוּט 'הוּא' וְלֹא מַכְשִׁירִין. וְדַע עוֹד דַּאֲפִלּוּ אוֹתָן הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ כְּרַבִּי יְהוּדָה הֵינוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְעַצְמוֹ, מִשּׁוּם דְּמַעֲקַר הֲלָכָה הוּא מֵהַתּוֹרָה, אֲבָל יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאֵין מוֹרִין כֵּן לַאֲחֵרִים, שֶׁלֹּא יָבֹאוּ לְהָקֵל יוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּיהּ: **א** (א) **שַׁפּוּד שֶׁנִּרְצַץ.** הֵינוּ שֶׁנְּעֲקָם בְּיוֹם טוֹב. וְהַמְחַבֵּר סָתַם דְּבָרָיו וְלֹא חִלֵּק בֵּין נֶעֱקָם מְעַט אוֹ הַרְבֵּה עַד שֶׁאֵין יָכוֹל לְצֵלוֹת כְּלָל בְּלִי תִּקּוּן, מִשּׁוּם דְּאָזֵיל לְטַעְמֵהּ שֶׁבָּאַר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אבל אם) דְּבְכָל גַּוְנֵי אָסוּר מִשּׁוּם דְּהוּא תִּקּוּן מָנָא, וְדַעַת הָרַמ״א הוּא שֶׁיְּטָה אַחֶרֶת כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אותו), עַיֵּן שָׁם: (ב) **אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָכוֹל וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סה) שָׁבַת י״ח (ע״א). **וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ טִיט אוֹ עָפָר מוּכָן בְּבֵיתוֹ אֶלָּא שֶׁהֵם יְבֵשִׁים וְרוֹצֶה לִתֵּן עֲלֵיהֶם מַיִם לְלַחְלֵחַ גַּם כֵּן אָסוּר,** דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים פָּסְקוּ כְּרַבִּי דְּנְתִינַת מַיִם זֶהוּ גִּבּוּלוֹ, וַאֲפִלּוּ לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מִסְתַּבְּרָא דְּאִסּוּרָא עַל כָּל פָּנִים אִיכָּא: (סו) **הָרַשְׁבָּ״א** בְּחִדּוּשָׁיו (שם) **וּבַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ** (שם) **וְהָרָא״ה** (שם אמר רבא) **וְהָרַ״ן** (שם): (סז) **שִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת** (שם) **לִסְבָרַת הָרַשְׁבָּ״א** הַנַּ״ל. וְלִי נִרְאֶה דִּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמ״א לְקַמָּן בְּסִימָן תקי״ח (ס״א) דְּאַף לְעִנְיַן הוֹצָאָה דְּהַתָּרָה מֻשְׁעֶה מִתּוֹךְ אִם אֵינוֹ לְצָרְךְ כְּלָל אָסוּר, גַּם לְהָרָא״ה אָסוּר בְּכִגּוֹן זֶה, וּמַה גַּם דִּבְאֹכֶל נֶפֶשׁ גּוּפֵיהּ יֵשׁ מַחְמִירִין בְּאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תצ״ה (ס״א) וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה: (סז) **רַבֵּנוּ תָּם** וְרַ״י (הר״ד בראש״ש שם), **וְסוֹבְרִים דְּבִשְׁבָּת חַיָּב** וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין מְחַלֵּק בֵּחִלּוּק הָרַשְׁבָּ״א וְהָרָא״ה הַנַּ״ל, וּמַהֲרַשַׁ״ל (פ״ד סי׳ יד) הִסְכִּים לִדְבָרֵיהֶם: (סח) **שֶׁהֲרֵי הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל** (לב: ד״ה שרקין) **וְהָרִי״ף** (יח.) **וְרַשַׁ״י** (שם ד״ה וקטמא) **וְהָרַמְבַּ״ם** (פ״ג ה״י) **וְעָשׁוּר** (ח״ב דף קמא) **וְשִׁבֻּלֵי לֶקֶט** (סי׳ רנ) **וְהָרַשְׁבָּ״א** (שם) **וְהָרַ״ן** (שם) **וְהָרָא״ה** (שם) **כֻּלָּם כָּתְבוּ לְהַתֵּר, וְכֵן מְצַדֵּד הָאוֹר זָרוּעַ** (ח״ב סי׳ שס״א) **גַּם כֵּן:** (סו) **לְשׁוֹן הָאוֹר זָרוּעַ** (שם):

(ס) **אֲפָר.** וְרַשַׁ״ל (פ״ד סי׳ יד) מַחְמִיר גַּם בְּאֲפָר לְגַבֵּל בְּמַיִם רַק לְהַנִּיחוֹ עָלָיו כָּךְ:

א (פ) **הָאֲבָנִים.** כֵּן הוּא הַגִּירְסָא בָּרַמְבַּ״ם שֶׁלָּפָנֵינוּ (פ״ג ה״א). אֲבָל בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אין מלבנין) מַשְׁמַע שֶׁנִּסְתַּת הָרַמְבַּ״ם הָרְעָפִים, וְכֵן הוּא בַּגְּמָרָא (לג.) וּבְכָל הַפּוֹסְקִים, אֲבָל אֲבָנִים מֻתָּר לְלַבֵּן דְּלֹא שַׁיְיךְ בָּהֶן חִסּוּם: (ג) **שֶׁמְּחַסְּמָן.** פֵּרוּשׁ שֶׁגִּלְבּוּן זֶה הֵן מִתְחַזְּקִין וְהָוֵי לֵיהּ כְּמִתְקַן מָנָא, וַאֲפִלּוּ יְשָׁנִים אָסוּר שֶׁבְּכָל שָׁעָה הוּא מְחַזֵּק יוֹתֵר. עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב): (ג) **הַקָּנֶה.** וְהוּא הַדִּין לָתַת קְרוּם שֶׁלּוֹ תַּחַת הַדָּג עַל הָאִסְכְּלָא. רַשַׁ״י דַּף ל״ד (ע״א ד״ה אין מפצעין): **ב** (ד) **תִּקָּרַע.** דַּאֲפִלּוּ תִּקָּרַע לֹא אִכְפַּת לָן דְּאֵין זֶה קוֹרֵעַ עַל מְנָת לִתְפֹּר:

א (פ) **שֶׁנִּרְצַץ.** פֵּרוּשׁ שֶׁנְּעֲקָם וְנִכְפַּף. מַחַט שֶׁנִּתְעַקְּמָה אֲפִלּוּ מְצַט אֵין לְפָשְׁטָהּ. סַפָּר הַזְּכָרוֹנוֹת (הל׳ שבת דין מכה בפטיש):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah